

Oponentský posudek na práci M.Sladkého “Klasická filmová narace”

Východiskem práce M.Sladkého je problematika narativity ve filmu z hlediska filmové historie uchopena metodikou filmové vědy: jde o význam klasických postupů (etablovaných již v němém éře filmu) ve filmech “nového Hollywoodu” (autor se detailně zabývá S.Spielbergem a G.Lucasem). Tento přístup ovšem diplomovou práci, takřka předem diskvalifikuje, neboť není obhajována v rámci oboru filmová věda, ale Elektronická kultura a sémiotika, resp. Mediální a komunikační studia. Ústřední téma klasické filmové narace by v oblasti teorie filmu jistě bylo zajímavé rozvést jakožto (historickou) analýzu uplatnění narativních postupů ve své době “avantgardních” děl v hollywoodském mainstreamu: vztah avantgardy a mainstreamu z hlediska narativity - na jedné straně “klasické” postupy, které lze v přímé linii vystopovat až k počátkům filmu (jsou uplatňovány v dnešních filmech stejně jakové starších právě protože se osvědčily v měnících se podmínkách), na straně druhé avantgardní filmy jako jiné možnosti vývoje, proměny narativních postupů, reflexe či zpochybnění klasických narativních postupů ve filmu. Hypotéza formulovaná v úvodu - spojující tvůrce typu Spielberga a Lucase s klasickými postupy - stejně jako otázka vztahu digitalizace a filmové narace tento potenciál však spíše skrývá: Spielberg a Lucas jsou přímo vzory klasické filmové narace (ergo nedílnou součástí dané tradice filmové narace sahající až k filmům prvních desetiletí 20.st.). Podobně současná otázka digitalizace: nové technické podmínky určitě filmu přinesly nové možnosti, ale nikoliv v *narativních* postupech: jak to dokládají Lucas a Spielberg, ať se honí četníci po chodníku nebo vesmírné příšery mezi galaxiemi (příp.ještě v nejnovějších obrazových a zvukových formátech), roviny příběhu se to netýká – a náměty či možnosti pohybu kamery, práce s herci či obrazové kvality překračují stanovený rámec práce.

Analýza paralel mezi literaturou a filmem (z hlediska narace) si zase vyžaduje orientaci v teorii médií či přesněji mediality, ve zkratce: popisujeme-li film ve stejných či velmi podobných kategoriích jako literární díla, *texty*, snažíme se film *přečíst, popsat* - jako mladší, jiné médium, jehož základní složkou je obraz vedle mluveného slova (nikoliv textu, který figuruje pouze ve scénáři). Popis obrazu, obsahu obrazu, podobně jako obsahu filmu, “o čem je”, je samozřejmě legitimním prostředkem analýzy, ale teorie a filosofie médií se zaměřuje na povahu daného média, která také určuje způsob, jakým o něm vypovídáme (nepozorujeme jen *něco*, ale sám způsob pozorování). Právě u “pohyblivých obrazů” je velkou otázkou, jakým způsobem jsou schopny vytvářet “naraci” jako formu spojenou s mluveným slovem a textem. Text je naopak schopen překračovat či poukazovat ke hranicím, okrajům či zlomům

textového-lineárního diskurzu, např. v podobě intertextových odkazů, (ne-)přítomnosti autora v textu i třeba odkazu k režimu vizuálního – např. Haruki Murakami na začátku románu *After Dark* popisuje pohled kamery či přesněji ze čtenáře pomocí textu činí diváka filmu, “simuluje” filmový pohled na dění (románu). Pokud autor práce píše o tom, co “vidíme” či nevidíme v románu (např. prostředí v němž se postavy nacházejí), aplikuje naopak hledisko filmového diváka na čtení textu. “V románech ,vidíme‘ a ,slyšíme‘ pouze to, co vypráví autor. Ve filmech vidíme a slyšíme mnohem více, než autor nutně musel zamýšlet.“ Na tomto místě by každý dobrý režisér musel protestovat a koneckonců i každý dobrý autor, ale autor práce uvádí věc na správnou míru, čímž si však protiřečí: „Zatímco při čtení knihy si do určité míry vizualizujeme popisovaná prostředí a situace podle své fantazie, filmové scény vidíme přesně tak, jak filmaři chtěli, abychom je viděli.“ Výpovědní hodnota takového porovnání je potom nulová.

Jak již bylo zmíněno výše: evidentnímu zájmu autora o film takřka stojí v cestě zaměření na témata teorie a filosofie médií a naopak důkladnému promyšlení této problematiky brání filmově teoretická východiska.

Doporučuji práci přepracovat v první části a doplnit v části poslední a upravit tak do podoby, která by odpovídala zaměření oboru EKS.

Kateřina Krtilová